

pro satisfactione sui crediti habuit scuta 4414. ex dd pecunia depositatis.

Hanc itaque deliberationem, & consignationem tamquam attentatam acriter impugnans Jo. Franciscus in pluribus causa propositionibus coram dicto Reverendiss. Bourlemon, tandem in 6. audiencia die 25. Febr. 1678. confulatis omnibus DD. suspensa resolutione circa attentata commissa, ut diximus, coram A. C. & circa alia concernentia subhastationem, & deliberationem; decizum fuit constare de attentata quod memoratum mandatum de signifando, & subfecutam consignationem ab A. C. Marchioni Petro concessam post exequatur totale: Verum super omnibus attentatis reposita causa per bonam me. R.P.D. Pauluccium in locum Reverendiss. Bourlemon suffecit, sub die 18. Martii 1680. quadam prima attentata commissa à Marchione in Tribunalu A. C. ante commisionem causa in Rot. dictum fuit hęc esse potius improbanda ex capite nullitatis, & iniustitiae, quam ex capite attentatorum, quo verò ad alia quae subsequuntur sunt enim exequatur totale, resolutioni fuit else attentata, licet postea in alia propositione faculta exequendi decretum aliorum iudicium, & Tribunalium, ita non procedat in iis causis, in quibus in antecedenti infamia idem A. C. pronunciaverat; ex præmissis quippe eluditur vis objecti, quod utique procedit, si consideremus A. C. uti judicem a quo in causis ad decisionem coram Poen. & penes Marchesi fecerit verò si illum attendamus uti exequitorum sententiarum aliorum iudicium, quo cau in eo concurredit formalis reduplicatio persona, ob quam etiam in causis, in quibus ipse pronunciavit, potest tanquam aliis novus iudex ad executionem procedere abfuge vito attentatorum, sicut posset quilibet aliis, cum sit actus qui potius tribuitur mandati, five deleganti, quam ipsi exequitor, ut concludatur ex superius allegatis, & ex affectatione plurium curialium fidi dignorum, data in summa mar. Marchioni n. 7, & ex generalitate Apostolicorum constitucionum indefinitè loquentium de præfacta facultate A. C. in exequendo decreta, & sententias omnium iudicium.

Et hoc igitur decretum nunc mihi reperitus commissa causa appellationis, pro cuius magis distincta prosequitione hodie divisa fuit disputatio in duo separata dubia, quorum primum continet, an sit standum vel recedendum à decisio quod attentata A. C. ante commissam causam in Rot. & alterum, an admodum ultimum decretem sit conferendum, vel infirmandum, seu potius reformandum.

Circa primum dubium nulla causa fuit refutatio, sed rescriptum, quod impetraverat nova commissio, quia cum ex superius narratis post d. dec. 6. p. 1. rect. devenient fuerit ad expeditionem causa & signatura rejeciendo appellationem interpositam à Jo. Francisco, decretum totale approbaverit, non videtur amplius locus disputationis: an sit standum, vel recedendum à decisio; & quamvis successivè in alia infamia coram Bourlemon, & Pauluccio, ex integrō actuum fuerit de omnibus attentariis, non exinde videtur modò aggredienda disputatione quod decisio in alia antecedenti infamia, sed procedendum juxta normam novae commissio, quae videtur restricta ad attentata commissa pendente causa in Rot. A.

Et propterea ad hęc transeundo, DD. quod secundum exequendo exequitor videatur cepta in Rot., ac proinde ubi cepta, ibi etiam finiri debuerit; nam quidquid fit ad alios effectus, pro quis per d. decretem dici communiter solet in Rot. cepta exequitor, ut tradit Ridolphin. p. 8. Atque huius resolutionis quod primam partem approbantem de librationem fuit, quia licet subhastatio, & deliberatio facta fuerit coram A. C. iudice mandati, non verò in Tribunalu Rot., cui in gradu appellationis causa fuerat commissa cum d. clausula, si quid exequendum, nihilominus postquam Rot. mandaverat exequi mandatum ab A. C. relatacum, & signatura hoc decretem totale canoponaverat, poruit Marchio Nerlius redire ad A. C. pro executione decreti totalis, non quidam tanquam ad judicem a quo, sed tanquam ad exequitorem mandatorum, & sententiarum aliorum quorūcumque iudicium totius status Ecclesiastici, juxta ipsius ordinarias facultates relatas per Ridolphin. 1. in prax. p. 1. c. 13. n. 594. & per Card. de Luca in relat. Cur. Roman. disc. 34. n. 9. Scacc. de f. & re iudic. glo. 14. qu. 11. n. 26. Rota coram Coccin. dec. 169. num. 5. & testaf. Collegium curialium, quibus in hac materia concernente stylum curie est deferendum, ut dixit Rota dec. 416. num. 4. part. 16. recent. & mandat constitutio. Iur. mem. Pauli V. in eadem decisione relata.

Nec videtur dubitandum, quod verè A. C. in hoc casu procerferit uti executor decreti totalis, non verò uti iudex a quo, tum quia hoc demonstrat modus procedendi, dam

expedita causa in Rota fuit coram A. C. productum mandatum habens, ut diximus, à tergo decretem totalem, pro executione, & vigore istius decretri fuit facta executio, ac deinde coram eodem A. C. exhibita fides executionis habens infernum ipsum decretem totale, tum etiam quia quatenus adhuc versaremur in dubio, præsumptio urget pro validitate actus, ad quem effectum unusquisque censemur usus ea facultate, per quam idem actus eo meliori modo quo potest curia. J. Gallus. Quidam recte. ff. liber. & posthum. Surd. conf. 460. n. 6. Menoch. lib. 3. presumpt. 29. n. 3. 8. Rot. cor. Greg. dec. 204. n. 17. ibique Adden. n. 21. cor. Cocco. dec. 6. n. 4. & in rec. dec. 62. 6. n. 5. in fine pars. 3.

Indece inapplicabilis fuit dect. 1225. coram Poenia, & deciz. in Toletana Parochialis penes Marchesi. de commiss. part. 2. fol. 34. in quibus defecit relate facti circumstantiae, unde potebat, quod A. C. procerferet ut iudex a quo, & consequenter fine jurisdictione, quae illi sublata fuerat per commisionem appellationis, prout tanquam à tali jurisdictione sublata pariter remanerat in causa nostra.

A比que eo quod obbet, quod simus in mandato relaxato ab eodem A. C. unde deducebamur limitatio supradicta facultatis exequendi decretum aliorum iudicium, & Tribunalium, ita non procedat in iis causis, in quibus in antecedenti infamia idem A. C. pronunciaverat; ex præmissis quippe eluditur vis objecti, quod utique procedit, si consideremus A. C. uti iudicem a quo in causis ad decisionem coram Poen. & penes Marchesi. fecerit verò si illum attendamus uti exequitorum sententiarum aliorum iudicium, quo cau in eo concurredit formalis reduplicatio persona, ob quam etiam in causis, in quibus ipse pronunciavit, potest tanquam aliis novus iudex ad executionem procedere abfuge vito attentatorum, sicut posset quilibet aliis, cum sit actus qui potius tribuitur mandati, five deleganti, quam ipsi exequitor, ut concludatur ex superius allegatis, & ex affectatione plurium curialium fidi dignorum, data in summa mar. Marchioni n. 7, & ex generalitate Apostolicorum constitucionum indefinitè loquentium de præfacta facultate A. C. in exequendo decreta, & sententias omnium iudicium.

Replacito autem, quod falso ante executionem in Tribunalu A. C. fuisse necessaria citatio ad dicendum contra iura, similius tolli vilia fuit ex distinctione, quam declarando præcedentem fidem faciunt idem curiales, nimirum quod talis citatio fieri debeat, quoties mandatum non est in statu exequibili, quo causa iudex ut illud faciat exequibile debet interloqui decernendo illius exequitionem, ut exemplificat Scacc. de judic. lib. 1. cap. 22. n. 1. Atque mandatum est exequibile, ut in causa nostro, quia iam tale illud declaraverat Rota, nulla alia requiritur citatione, nisi illa que requiriuntur pro confirmatione actus subhastationis, & deliberationis, ut post aliis consilium Honored. cap. 3. n. 5. lib. 1. Vefr. in prax. lib. 29. ultime de execut. rei judic. nra. 3. ubi quod hęc est praxis Rot., quod pariter afferit ibidem Adden. ltt. D. num. 26. Gratian. dec. 375. num. 1. Post de subhast. inscript. 2. 3. num. 9. 8. Rota dec. 90. num. 4. part. 3. recent.

Nil denique facit, quod per ipsum decretem totalem de exequendo exequitor videatur cepta in Rot., ac proinde ubi cepta, ibi etiam finiri debuerit; nam quidquid fit ad alios effectus, pro quis per d. decretem dici communiter solet in Rot. cepta exequitor, ut tradit Ridolphin. p. 8. curia reffatur Felin. in cap. causam q. 18. verb. interpretatio n. 6. in fine de scriptio. Staphil. ubi supra nu. 4. Bellamer. dec. 37. & dec. 619. Marchel. de commiss. fol. 294. Barbo. conclus. 39. nu. 3. & 4. & bene Rota dec. 336. n. 1. & seqq. coram Coccino. Et ita consilii omnibus DD. decurum fuit, utraque &c.

suum utriusque quoad credita ab unoquoque ex litigantibus præterita, in hoc egreditur limites simplicis exequitoris, ac properterea talem discussione referante tenebatur Rota, cui per speciale commissionem causa cum solita clausula quam, & quas, atque alii omnibus annexis, & connexis, ac toto negotio principali, fuerat devoluta, ut bene probat dicta decisio Reverendiss. D. Bourlemon sub die 25. Februario 1678.

Nec subfidente, quod ista clausula in commissione apposita nil operari valeant inspecta vi alterius clausula, si quid exequendum, continentis duas partes adversativas, videlicet, quod Rota, si quid exequendum erat, exequitur si minus, causam appellations cognosceret; unde deducatur, quod eo ipso quod interlocuta fuit super prima parte decernende executionem mandati, nullam amplius haberet præteritum Jurisdictionem cognoscendi per alia parte concernente appellationem, dum per decretem executionis videtur declarasse, quod A. C. bene judicaverit, & quod male fuerat appellatum, ut ex Staphil. de sign. iustit. in clausula & cum toto negotio principali nu. 1. & seqq. Bellamer. dec. 410. & 420. Rota dec. 3. nu. 1. & seqq. de script. ibique Adden. & ox alii obiectabant scribentes pro Marchione, hinc concludingo, quod jurisdictione remanerat penes A. C.

Quoniam vel consignatio ab A. C. demandata erat de annexis, seu dependentibus ab ipso mandato de reportando, quod ipse relaxaverat, & a quo fuerat commissa causa appellations, prout facile videtur ex eo, quod reportatio pecuniarium aliud non tenteret, nisi ad potest dictuendum, cujusnam efficit consignatio; & in hoc causa discussio videatur factenda in Rota, ad quam spectat cognoscere de omnibus annexis, & dependentibus ab ipso mandato, Rota dec. 677. nu. 8. & seqq. coram Coccin. cum aliis adductis in dicta decisione coram Bourlemon, & Et Jané cum f. 39. Vel talis consignatio consideratur, uti negotium principale independens ab ipso mandato; cumque causa fit commissa in Rota cum d. clausula, spectabat ad eamdem Rotam cognoscere de negotio principali, etiam si super gravamine, seu incidenti respondit bene iudicatum, & male appellatum, nec causa revertitur ad priorem iudicem, juxta sententias scribentium pro Marchione, ut de stylo curia reffatur Felin. in cap. causam q. 18. verb. interpretatio n. 6. in fine de scriptio. Staphil. ubi supra nu. 4. Bellamer. dec. 37. & dec. 619. Marchel. de commiss. fol. 294. Barbo. conclus. 39. nu. 3. & 4. & bene Rota dec. 336. n. 1. & seqq. coram Coccino.

Et ita consilii omnibus DD. decurum fuit, utraque &c.

REVERENDISS. P. D. MOLINES DECANO.

Romana Assentatus.

Mercuri 19. Novembris 1698.

ARGUMENTUM.

In relatione Rom. Cur. Cardin. de Luca tradit. penes Thesaurarum Rev. Cam. Apostolicæ recidere actualē administrationem rerum ad Cameram spectantem; huic autem traditionis autoritatem ait deciditur, Thesaurarum teneri Cameram reintegrare de non exactis ab Appaltatoribus Cameralibus.

SUMMARIUM.

1. V. Erbion, affectare, significare dare appaltum, seu stabilitate aliquod partim.

2. Sententia iudicativa translatæ n. il supereft, nisi ut exequatur.

3. Delagation. non potest cognoscere ea, qua in delegatione non comprehenduntur.

4. Deccori presenti deputatur curator vel à creditoribus vel à iudice, secus p. deccori si absens: tunc enim sine curatori deputatio bona venditur.

5. Administrator rerum fiscalium debet reddere rationem cum libris fideliter descriptis.

6. Nec statutus schedulus privatis arrendatoris fiscalis, maximē si in madam forsan pervenire.

7. Executio sententia pro reliqua certo non retardatur per futuram pol. sibiles exceptiones.

8. Sententia non affect. absentis, & non citatos.

9. Declaratur, ut non procedat, si inter. esse non citati in consequentia.

10. Judic. s. f. ad f. contra cum cuius principaliter interest, praesumitur bene fuisse defensum.

11. Sententia non affect. non citatos, quoties confit, quod principaliter interest, si diligeretur, je non defendetur.

12. Post redditum ratione non admittitur remissio computorum, non confitito per evidentes probationes de error.

13. Supremi officiales tenentur emendare damnum corum culpa obviant arario Principis.

14. Quilibet administrator tenetur ea sufficiunt verificata fuerint ex ipsa cedula designationis expensarum, & decif. ad Theat. de Luca Vol. IV.

15. Non resistent quacumque contraria conjunctitudine.

- 16 Aerarium Principis inferior ad publicam utilitatem, &
 pro bono populum regime, & cœfudia.
 17 Patrimonium Papæ est destinatum ad subsidium pauperum,
 leviorum preopferent, & fidei propagationem.
 18 Maria Thesauraria ex dispositione bullarum Pontificiarum
 versus auctor circa administrationem bonorum, & ju-
 rium Cameræ.
 19 Quæbore publici aerarii antiquitus preſtabant jura-
 mentum de officio fideliſter exercendo.
 20 Thesaurarii equidistantur quæſitoribus aerarii, comitibus
 sacrorum legationum, & primipilis, de quibus extant
 in corpore iuri tituli particulares.
 21 Honorifica superintendencia reddituum Cameralium reſi-
 dentes Emenſinī. Card. Camerarium.
 22 Actualis autem auctoritate stat pro T̄be Thesaurarium.
 23 Particularis negotiorum gestor tenetur reddere rationem,
 scilicet & procurat.
 24 Iugementum non auger obligationem juris, seu illam
 reddit officiam.
 25 Officiari tenetur ad refelctionem damni de lata, & levit-
 atem.
 26 Padum revolendi ſigillū annis compusa. Officialeum
 recipit favorem Principis, non autem ipſorum Offi-
 cialium.
 27 Creditor dirigeret tenetur suam actionem contra bona prima
 loco obligata, & hypothecata.
 28 Hypotheca conventionalis, & legalis incipiunt currere à
 die cepti officii.
 29 Et comprehendunt bona nedum poffeffa tempore ſucepti
 officii, ſed & poſta acquifta.
 30 Hypotheca anterior in tempore vincit posteriorem.
 31 Fictus non tenetur rem ſibi ſpecialiter obligatam persequi,
 ex prilegio ſicili.
 32 Verba dubia ſuntū interpretationem à vertimili.
 33 Ad relevationem non tenetur ille, ex cuius culpa damnum
 aliquod non obvenit.
 34 Actus per eſumit gestus in executionem præoccidentis obl-
 gationis.
 35 Præiunitur, quod quis munere ſuo ſatiſfaciat.
 36 Administrator tenetur exigere rationem, quarum reddenda
 darum dies tempore ſue administrationis obvenit.

DECISIO XXXIV

26 *Liberus* est de voluntate ea dignitatem, quam adorare
 solent omnes diligentes, *cujusdam conditions.*
 27 *Dispositum* circa *suctores*, & *curatores*, *censetur dispositum*
 circa *administratores* *verorum* *publicarum.*
 28 *Tutoratus* *de latâ*, & *levi culpa.*
 29 *Sic* *etiam* *administratores* *Reipublicæ*, & *earum* *Principis.*
 30 *Eadem* *tatio* *militia* *in culpa omissionis*, ac *in culpa* *commissione*.
 31 *Delictum* *omissionis* *punitur* *eadem pena*, *que* *punitur* *delictum* *commissionis.*
 32 *Culpae levissima* *est* *deviatio* *ab ea obligantia*, *quam* *habent* *omnes* *diligentissimi* *cujusdam* *professionis.*
 33 *Officiales* *non* *tenentur* *de levissima culpa.*
 34 *Distinguitur*, *an agatur* *in iudicio* *criminali*, *vel* *civili.*
 35 *Item* *judicantis* *in* *curia*, *an* *civiliter* *lis* *sunt* *circumculpam* *in* *omittendo*, *vel* *in* *committendo.*
 36 *Obligatio* *jurata* *de fideliitate* *administrando* *auget* *obligationem* *legalem*, & *inducit* *obligationem* *ad omnem* *visimam* *culpam.*
 37 *Thefaurarii* *generalis* *mutuanda* *pecuniam* *fiscalē* *si ne*
licentia *Principis* *incidit* *in latam* *culpam.*
 38 *Fortius* *ubi* *non* *retinetur* *id quod* *commodè* *retinere* *potest.*
 39 *Thefaurarii* *nequit* *pecunias* *fiscales* *extra* *usum* *destina-*
rum *erogare.*
 40 *Et* *tenetur* *quilibet* *anno* *exigere* *ab officialibus* *subalter-*
nis *restitutionem* *rationum.*
 41 *Neglectus* *redditus* *rationis* *ei* *summopere* *præjudiciale*.
 42 *Negligentia* *confititur* *in late culpa.*
 43 *Delictum* *in* *omittendo* *si delictum* *in* *committendo.*
 44 *Officialis* *faciens* *id*, *quod* *fecerunt* *suoi* *antecessori*, *est*
immunis *ab omni culpa.* *Declarata*, *ut* *n.s. 50.* & *51.*
 45 *Observantia* *proxima* *est* *attendenda.*
 46 *Via* *melior* *ex antiquis* *est* *eligenda.*
 47 *Observantia* *est* *probanda* *in individuo* *casus*, *de quo*
agitur.
 48 *Conduktor* *vestigialium* *non* *est* *admittendus* *at iterandam*
conducionem, *nisi* *prius* *soluto* *reliquatur* *antecedentis*
administrationis.
 49 *Solutum* *ad voratum* *pauci* *expresso*, *nullius* *est* *ope-*
rationis.
 50 *Bona fides* *non* *admititur* *adversus* *claram* *conven-*
tio-
nem.
 51 *Simplex* *fidejussionis* *non* *tenetur* *nisi* *pro causa*, & *obligatio-*
nibus *in instrumento* *fidejussionis* *expressis.*
 52 *Principes* *solent* *exigere* *ab administratoribus* *loco* *cau-*
tionis *certam* *summam.*
 53 *Melius* *ei* *piognitorum* *cum* *lumber*, *quam* *rem* *persequit-*
ur.
 54 *Non* *datur* *fidejussionis* *pro stipulatione.*
 55 *Expicatur* *differencia* *inter* *pignus*, *constitutum*, *fide-*
jussionem, & *expressionem.*
 56 *Subrogatum* *affinitum* *naturam* *ejus* *est*, *in cuius* *locum* *fit* *sub-*
rogatio.
 57 *Generalis* *fidejussionis* *extendit* *ad* *omnem* *casum*, & *cau-*
sam, *que* *ex* *natura* *negotii* *procedit.*
 58 *Fidejussionis* *tenetur* *ad omnia* *damna*, *pro* *quibus* *tenetur*
debet *principalis.*
 59 *Filio* *sunt* *concessa* *plura* *privilegia* *ac* *jure* *contra* *suos*
de-
bitorum.
 60 *Officialis* *male* *administrantes*, *in subdito* *sunt* *conve-*
nendi.

- seri relevare Reg. Cameram in sculis 63479. 34 pro ratis, & justa modum inferius exprimendum.

Fundamentum resolutionis in ea parte, in qua generice statutus relevatio Cameræ pro dictis fiscis 63479.34 pertinet Domini ex sententia Congregationis, Zinagam hujus præcise summa reliquorum declarante, fundata (stetit illius fuga, nullo exhibito jurato computo) in exercitu calculo ratiocinatoris Cameræ legitime justificata quad partitas acceperit ex pluribus documentis ibidem enunciatis, & nullam patentiibus hæfationem; & quad partitas impendi, ex quibuidam notulis, & geminis computis per Iosephum fratrem decoloris, duoloque ejusdem actualibus ministros traditis: cumque eadem sententia emanaverit citatis ipso Alexandro, Uxore, necnon Antonio Columna, pluribus aliis praetensis creditoriibus, in remque judicata rem abierit, nulla sunt partes judicis, nisi ad exequendum

dum, l. pof. rem iudicatum, l. cum queritur iudicis dubius
seqq; ff. de re iudice. Rota coram sum. Gregorio XV. dec.
494. nu. 3. Card. Cefl. dec. 186. nu. 8. & dec. 127. nu. 3. coram
bonae mem. Card. Cero. Potissimum quia committi nobis à
Sanctissimis directa cernitur refutata ad cognitionem articuli,
an, & a quibus relevare debet Camera de predicto
residuali debito canonizato per Congregationem computa-
rum, sine opportunis facultatibus revendidi illius iudica-
tum in gradu restitutionis in integrum; unde minime nobis
licere vult fuit, excedendo fines delegacionis, cognoscere
super ipsius crediti subsistens, adversus ea, qua statuunt,
cap. cum dilecta z. de re iudicata cap. cum olim 31. de officio. &
potest. iudic. deleg. Gonzal. na. cap. significata 36. nu. 8. de
re iudicata. & in cap. 1. de officio & potest. iudic. deleg. Ferosmin:
in cap. quo 10. de iudic. quo 1. n. 11. & 14. Rota coram Ve-
ral. dec. 153. nu. 2. & dec. 30. nu. 1. p. 1. rec.

Evidemque irrelevante via est replicatio, quod in omni
cau ifuū iudicatum officere possit. Zingahum, Colum-
nam, aliosque credores citatos, nullatenus tamem ha-
redes bonae mem. Paravincit absentes, & non citatos, ex
regula textus in l. sapè, ubi omnes Dolores, ff. de re iudic.
& tot. iii. C. quibus res iudic. non nocent, l. de unoquaque ff.
codem. Tiraquil. in tract. res inter alios dicit in principio
nu. 3. Sord. dec. 2. 26. num. 5. cum seqq;. & per 10. ubi quid
calculus factus contra debitorem, nocere non debet alteri
non citato.

Enim verò cum iudicium agitatum super redditio-
natis dicti economici gubernari, præcipue, & principaliter
fuerit institutum contra Zingahum, columnam, alios
que praetensos ipsius Zingahii credores, ad effectum ex-
quendis sententiam adversa bona dda. principalius debitorum
, & reiiciendi concreidores Camera, seclaverit ad-

rat. act. 1.3. n.2. par. 1. & act. 1.3. n.2. par. 1. ^{et 1.3. n.2. par. 1.}

Nihilominus et abundanti subjectis rigoroso examini exceptionibus lato calamo deductis adverbus praedictas tentientis validitatem, & justitiam, earum nulla subsistere vi-
fa sit: Non quidem prima impugnans validitatem, eò
quia fuit omisla deputatio curatoris in bonis Zinaghi sub-
concurvo positis; nam recepta est distinctio, quod aut de-
cocto praesens est in loco iudicii, aut absens, & fugitivus;
si presens, & tunc creditores, vel in unum convenientes
posunt curatorem eligere, vel adire prætorum; qui illum
de confusione eorum majoris partis constitutus ad effectum
bona distrahendi, & quod ex venditione redigeret, ipsi
perolvendi, in quibus terminis loquuntur auctoritates
firmantes, decoctori curatorem dari; aut vero decoctor est
absens, & fraudationis causa latitans, prout in hypothesi,
& in hoc alio caso de curatore fucurrendus non est, quo-
nam possideri, vendique habet prætor, leg. *Fulgina*, s. 1.
q. *quibus ex cau. in posf. eatur*, ubi Ulpianus, sic loquitur:
*Prætor ait, qui fraudationis causa latitans, sibi boni viri arbitra-
tu non defensatur, eis bona possideri undique iubet;* & ex hoc
textu notavit. Accurij, in l. 1. in verbo condito, dicitur
boni dant & Bartoli, in l. 1. ff. *modem*, & distinguendo ege-
re tradit *Stracce de decocto*, par. 7. à m. 6.ad 10.

Urgebat minus altera, excepto proposito ad iustus justitiam dicta sententia, quod scilicet Congregatio computorum, quod partitas expensas à Zinago proceriter cum puro lumine desumpcio ex notulis, & computis informibus traditis ab illius fratre, & ministris, non admisis pluribus partitis ibidem contentis nonnullique meliori difffusione reservatis; nam posita illius fuga, & fraudolenta latitazione (nullo, ut diximus, dato jurato computo) utique poterant judices illum recte constitutre reliquatorem in longe majori summa, eaque profecto, in qua ex libris Cameralibus apparebat debitor, qui tinerentur administratrices informes norulas, & computas; non enim administratores rerum fiscalium debent rationes reddere in confuso, & foliis imperfectis sumptis ex libris administrationis, sed descriptis fideliter, & singulatim omnibus acceptis, & impensis, ita ut de his manifesta veritas appareat, per text. in l. Apparitores s. C. de exactor. lib. 10. & in histerminis explicanti Gaspar. Klokius de erario lib.2. cap.12. n. 12. Franc. à Pont. de poiss. prorog. tit.4. g. 8. n. 24. ubi quod nulla fides est adhibenda scheduleri privatis aendariorum fiscalium, vel ipsorum libris in eorum beneficium, maximè si in malam forsan ex parte personae, & cetero facinus citati suffit, idem iudicatum est, ut animadvertisse An. praed. in d. a. de unoquoque num. 6. quem sequitur plenissimum. Praes. à Pont. conf. 7. per 10. & signanter num. 2. & 16. Rot. dec. 142. num. 6. par. 9. recent. reperit post Merlin. de pignor. decf. 79. & coram Bich. decf. 79. numer. 4. & dec. 79. num. 79. coram Arguell.

Contraria procedentibus, quando constaret, quod principalius interestatus in iudicium vocatus, item digente non fuerit prosecutus, vel in ea cum solo fit veritatis; in hoc enim causa sententia non nocet tertio non curato; quantumvis ejus interesse non esset principale, sed confederatum, ad text. in l. ex contractu, *fi de re iudice*. In mol. in d. sept. cap. 7. num. 4. ff. de re iudicio, & late tradunt Covarunt. pract. quest. cap. 13. col. fund. Velázquez de embps. quo 10. 3. Molin. de primogen. lib. 4. qq. 8. n. 7. & in hypothec col. lusionis, & non facta diligenter defensionis, Senat. Man- tuan. in prefasta decf. 356. Surd. motus sute principaliiter ad refolucionem calculum factum contra debitorem non praedicature alteri creditoris non citato, ut reprehenditur ex ms. 5. & 27. in fine, & individualiter notavit Rot. d. dec. 242. ms. 8. p. 9. r. rec.

In iustitia temporis limitationis praefilio invari neque

Hujusmodi tamē limitationis praeditio invati nequeunt hārēdes bona mē. Paracivini, quia lique confangue nos Zinaghī, & Columnam principales intercessores, scripter; ac totis viribus incubuisse defensioni hujus causa, adēcūt etiam si ēfēctū citati habēentes consecutum int̄erfēse, nihil amplius allegare potūssent; prout revera nihil positūvum hodiē deduxerunt, sed in genere exclamatione calcu-

calculos esse de novo dispungendos, sub praetextu, quod possint detegi erroris. Hoc tamen vagum, & generale resugium subverum sit ex tria juris propositione, quod post semel redditum rationem, ut ad eam novam revisionem devenerit valeat, perpicuis, & clarissimis probationibus constare debet de errore, & quidem in specie, & non in genere, alias presumptio juris semper militat pro illius exclusione, & notant repentes in l. unic. C. de errore caluli, quos sequitur Bohadill. lib. 5. polit. cap. 4. n. 76. ad fin. Escobal. de ratiocin. c. 41. n. 8. late Rot. dec. 106. & 184. n. 4. p. 2. rec. & doc. 1. per tot. coram Cero.

Ex quibus fatis, & exuberante vindicata ab omnibus obiciis fentientia Congregacionis computorum declarante reliquarum Zinagh in antiqua summa scutorum 63476. 34. assumentes Domini cognitionem principalis articul. nostris auditorio verè delegati: An scilicet, & qui de predicta summa tenetur relevare Rev. Cameram Apostolicam? unanimis fuit tenus, tenet Dominus Thefauarios, & Comitum.

Et quoad Thefauarios, moti ex ea certa, & incontraversibili propositione, quod supremi Officiales, & Ministris, quibus Principes committunt regnum, curam, & administrationem proprii sciarri, tenentur reddere exactam rationem de corum regimine, & administratione, omnemque datum, & detrimentum ob eorum culpam obveniens eidem sciaro, et ab ipsomet emendandum, & refaciendum, ad text. litteratur. in l. si provincie Cod. de annos. & tribut. lib. 10. l. missi opinatores, C. de exalt. tribut. lib. 10. contra eos, C. de administrat. rer. public. & l. non militari & l. Magistratis, ff. de magistris: convenient. & translati in terminis Thefauariorū Generalium, Rebus in l. missi opinatores, & ibidem Bruneman. n. 4. & 8. Affl. ad constitut. regu. lib. 1. rub. 33. verb. Officiali nu. 1. Paris de Put. in fiducia. J. Iudea nu. 4. Fragol. de regim. Repub. tom. v. lib. 7. dispu. 22. n. 5. Franciscus de Cloper. in centur. caus. cauf. 6x. queff. 4. nu. 12. Gaspar Ecalon. in gazolet. Reg. Peguan. lib. 1. p. 2. cap. 17. Heesler de ratione redditi loco. nu. 266. usque ad 272. Mevius in comment. in ius Lubezen. p. 2. lib. 3. num. 36. Caffan. in consuet. Burgos. rubric. a. 5. cas. 17. Gabriel Berart. in specul. visit. c. 11. n. 8. & 9. Franciscus Marcus in dec. Deinat. p. 1. q. 440. n. 2. Christini. dec. Belg. 167. nu. 3.

Idem fummo iuri factum esse nemo incibit, nam si Supremi Legislatores ad propiciendum privatis subsiditionis non valentibus, vel ob etatis, vel mentis imbecilitatem, aut alias ob causas, propriis economicis rebus vacare, rigidis sanctionibus precepiterunt, ut quilibet administrator, five necessarius, five voluntarius, a legi judice, vel homine constitutus, quo cum nomine, titulo, vel causa administratur, ut scilicet vocationis, & gestiones ratione reddere sit obnoxius, resque, & pecunias alienas, eo-pap. dec. 631. n. 8.

Ex quibus manifeste resultat, Summos Pontifices, ut potest curia gravioribus intentos, non valentes, neque debentes ministraria economica per metopos exercere, sed per alium qui fit fidus servus, & prudens, ut Eugenius Papam monebat D. Bernardus. c. 6. alias 9. lib. 4. de confidatione, gubernium, curam, & administrationem reddituum, & iuriam Camera Apostolicae reponuisse penes Thefauarios, prout omnes alii Principes proprium patrimonium custodiendum, & regendum tribuunt eorum generalibus Thefauariis qui, nemo unquam dubitavit, quin sint veri Administratores obnoxii oneri redditioris rationis, ut supra probatum fuit, & ad hunc effectum ab omnibus Doctoribus aequiparantur quæforibus sciarri, de quibus in l. 2. de origine juris, necnon comitibus sacrae largitio-num, de quibus extant tenui particulares in C. de palat. sacrae largi. Et denique primis, sic appellatis, quasi primis inter administratores regalis pecunia, de quibus in tis. de primis lib. 12. Codicis, & latè explicatis Alciat. in rub. dicit ist. Affl. in confut. rega. rubr. paries pro filiis num. 8. Covartuv. var. refol. lib. 1. c. 16. n. 7. Petrus Barbos. in l. 1. p. 7. nu. 1. cum seqq. Peregr. de iur. fil. lib. 6. tit. 3. nu. 1. & 2. & tit. 6. n. 43. Capyc. dec. 129. n. 3. Berart. in specul. visit. c. 1. n. 3. Mastrill. de magistrat. lib. 5. c. 9. n. 89. Reg. a. Pont. de post. prior. sit. 4. & 8. nu. 1. & 2. Merlin. de pignor. lib. 3. tit. 2. c. 194. nu. 3. cum seqq. & per tot.

Frustra proinde conari videbantur defensores haeredum bonæ mem. Paravicini, tam serio insinuare, quod Domini Thefauarii reputari nequeant veri, & reales Administratores sciarri Apostolici, sed potius habituales, & honorifici superintendentes, adeòt non teneantur reddere ratio-

tionem de redditibus, & proventibus Cameralibus, scuti obnoxio sunt ceteri actualis Administratores, quoniam contrarium evincunt verba Bullæ Sixtinæ, breve deputationis, & juramentum suprà expensam; praeminentialis vero, & honorifica illa superintendenta verius refutet penes Eminentissimum Cardinalem Camerarium, qui licet antiquioribus temporibus fungetur vice primipili Papæ, ut individualiter, ceteratur Angel. in l. 2. C. de privileg. fsc. relat. per Capyc. d. dec. 129. nu. 16. tractu tamē temporis eius autoritas refutata fuit ad quandam potius honorificam presidentiam, seu praefecturam Camerae Apostolicae, seu ut hinc utriusque Princeps Ecclesiastici, & temporalis; dum actualis administratio refutet penes Thefauarios Generales, ut hisce verbis notavistis Eminentiss. de Luca in re-lat. cur. Roman. difc. 11. nu. 3. & comprobatis in difc. 35. n. 6. Non solus ubi: Quod Thefauarii habent economiam, ac omnino modum primariam administrationem, & curam reddituum, & preventum Cameralium; & ante ipsum dixerat Cardinalis Tulus praef. concil. 229. numer. 1. ubi: Quod officium Thefauarii Sedis Apostolicae est pecunias Camerae solvendas recipere, & compitum plenum de eis reddere. Et referat Salgad. in laby. cred. part. 4. cap. 3. num. 8. Pegal. d. cap. 3. nu. 82.

Quæ conclusio procedit tam pro culpis commissionum quam omissionum, quia eadem est ratio in omitendo, quam in committendo, l. penul. C. de Canon. largit. Mastrill. lib. 6. cap. 8. n. 86. & 87. Bovadill. in polit. lib. 5. cap. 1. nu. 153. & 196. Parif. de Put. in fiducia. verb. negligencia nu. 10. Francisc. Mart. decil. 712. num. 1. part. 2. Belluga in specul. princip. rubr. 35. nu. 8. col. 2 circa med. Crepl. de Valdaur. obserat. 9. nu. 7. Carleval. de judic. lib. 1. dispu. 2. queff. 6. nu. 518. ubi ponderat, quod omittens, licet non gravius, magis tamē peccat contra officium, quia directè ledit ipsius positiuam obligationem, quae in faciendo confitit, & sequitur late Pignatell. controv. forens. centur. 2. c. 28. nu. 7. ubi ad propositum referit, & exornat dictum illud Joannis Andreæ, quod non facere, facere est, & delictum in omitendo, fit delictum in committendo, & taliter est plenum.

Ceterum, quod attinet ad particulae negotium, de quo agitur concernens assentum triremum, nullo pacto visum fuit, suffragari posse Dominis Thefauariis praesidium honorificam, & praeminentialis superintendentiæ, cum re vera hoc est alterum ex negocio à Pontifice ei particula-rerum demandatum, & in quo independenter a quocumque alio verfatur; ipsi enim fuit, qui prævio chirographo eiusdem solum, & specificè directo a Papa, capitula afferunt concordant, instrumentum stipulauit, curam illius adimplimenti fulcipient, ex sciaro pecunias extrahunt pro solutione stipendi conventi cum assentista, jubent fieri armamenta congruis temporibus, per plures dies antè dictum Centum celas migrant, ibique perlustrant armamenta, & recognoscunt, an assentista in suo explende munere deficit; quapropter incontrovertibile manet, quod respectu economia triremum habeant nota solum superintendantiam honorificam, sed etiam adfluentem primariam administrationem, adeòt de pertinentibus ad illarum assentum, & potissimum de pecunis; quas in hac causam erogari mandant ex sciaro Principis, debeat reddere strictissimam rationem, ad instar actualis, & particularis negotiorum gestoris, & specialis Papæ procuratoris, tam ex confusa l. 2. totoque titulo, ff. de nego. ges. 3. cum aliis collect. per Escobar. de ratioc. cap. 3. num. 3. quam etiam in vim iuramenti praeserti in primo eorum ingressu ad officium, per quo spoint fideliter, & legaliter gerere, & exequi negotia a Papæ suis comendata, quod vinculum, tamez obligacionem scilicet, eam tamen efficaciori reddit, ad text. in leg. fin. Cod. de mon. n. pecun. Ruin. conf. 13. n. 8. lib. 1. Surd. conf. 20. n. 7. & Riminal. Jun. conf. 72. n. 4. Scraphin. de privil. iuram. 14. n. 2. Giur. dec. 42. nu. 26.

Progreundo ad alterum extremum, quod scilicet Cameram Apostolicae obveniret dannum reliquatus à Zinagh reliqui ex culpa utriusque Thefauarii, domini ante discutionem facti examinarentur, quæ culpa requiratur in stricta juris censura ad effectum inducendas obligationes. Officialium pro refectione damni de proprio, & compertum habuerunt teneri delata, & levia culpa, nempd de deviatione ab ea diligenter, per quam quis non videtur intelligere, quod omnes intelligent, vel major pars intelligenter, 25 ait faceret, ut describitur late culpa in l. cedre diem 213. f. finali, & l. later culpa 223. ff. de verb. significativa. Et tuis de deviatione ab ea diligenter, quam adhibere solent omnes diligentes ejusdem conditionis, ut definire levius culpa per Doctores, in l. contractus, ff. de reg. iur. & distin-26 tuos, sub 11. vers. hoc tamen, & n. 2. & 4. quibus aliquis re-latis plenius firmavit Rot. predicta d. dec. 646. n. 21. 22. & 23. coram Bichio.

Præmissis in iure sic explanatis, & prænotatis, domini revocando ad trutinam culpas per Rev. Cameram Thefauarii attributas, eas multiplices, & quidem in unaquaque species culparum haec tenui explicata, esse comprenderunt, & totidem, quot sunt geminorum assentuum capitula, quæ partim tenebantur iphmet adimplere, & partim vigilare, ut adimplerentur, quæve nec ipsi in effectu impleverunt, neque curarunt, ut adimplerentur.

In primo enim Capitulo conventum fuit, quod ex men-tis provisionibus assentientiæ pro tributum manutinente-35 ne definitiæ retinendum esset per Cameram diversi vicibus pretium munitionum calculatum in summa scutorum

22345. nempe ejus medietatem pro quota singulis annis, & alteram medietatem in fine afferunt; & tamen D. Paravicinus tunc temporis Thesaurarius non retinuit intrâ praescripta tempora stipendum ad mensuram dñi. munitionum, sed totum himenitatum perfolvit, contra leges expressas instrumenti, & cum notabilissimo Cameræ damno, attento, quod munitiones de tempore configurationis erant valoris, ut dictum fuit, eutorum 22345. & de tempore cessa-
rum 9000. cincter.

Quo stante, nulla ratione salvi potest culpa lata in committendo, cum omnes homines ejusdem officiorum hujusmodi retentione pâcum exprimunt deducitam facere non omnifilem. Et profectò si de jure latam culpam contrahit Thesaurarius generalis, quando mutuat pecuniam Fiscalerum sine licentia Principis, ad text. in l. scat.
em. C. de his, qui ex pub. rat. lib. 10. etiam sub urbis, Rovit. ad reg. pragm. Neapolit. pragmat. 5.n.1. de Marin. ad de. Reverter. 71. n. 3. tom. 1. Berart. in spicul. visit. d. 11. n. 6. Fragol. de regim. Republ. d. disp. 22. n. 4. quanto magis judi-
canda est culpa lata in committendo, soluto summo considerabilis factor. 22345. quo ex pacto expresso debet, & sine illa impensa laboris, vel diligenter poterat retine-
ri, non fuit retenta, ex firmatis per Rotam decr. 20. n.

37. 21. part. 5. recent. & decis. 604. num. 19. coram Dunozet. Jm. Et quando haec culpa non esset lata, quis negabit esse levem, & si non levem, quis levissimum, quas evitare diligent, diligentissimi; & tamen eas sufficere ad effe-
ctum, non fuit retenta, vel ex parte Prætoris, Cod. de exct. & exad. lib. 12. lg. cum servis, ff. de condit. & demonstr. à Ponte poef. 36. n. 1. Berart. 4. ff. 8. num. 19. vers. fuit iugit, Klock de arar. lib. 2. cap. 12. 8. ubi quod nihil æque Principum fa-
cultates extenuat, quā rationum redendarum negle-
ctus, per quem fit tacita licentia furtorum, sicut etiam ministrat ad peculatum, & foscordum invitantur, & concor-
dat Hesler. de ration. reden. loc. 4. n. 7.

Eiusdem gravitas est secunda culpa. In prædicti enim assentis Capitulo 6. 7. 8. 9. 10. & 11. conventum legitur, quod Zinagus debet in extremis recipere designatum numerum Officialium, militum, & naturam, pro armamento ordinario, & extraordinario, & majorem; quatenus San-
ctissimo placuisse demandare validius armamentum vulgo dedito di Rinforzo, adjecta declaratione, quod in cafo augmenti dicatorum gentium obligata esset Camera proportionabilitate augere stipendum, sicut etiam & illud diminui-
re, quatenus Zinagus gentem designata, vel ex bene-
placito Papæ designandam non retinuerit, neve in hoc
ulla ex parte Zinagi continget fraus, additus fuit al-
terum pâcum, quod Camera in hanc causam detinuerit
in Civitate centum Cellarium particularem ratiocinato-
rem, cuius incumbenta esset, dare mofya, fuit verba
instrumenti, alla gente sudetta, & ciuaria Mese per Mese, & notare nulli quelli, che mancherent, o che vi furano
di più, actio sui fine dell'anno si possono aggiustare i conti,
rispare reciprocamente, secondo reséra il debito, o cre-
dit.

Salubris profecto, & provide optimis caute-
lis munia; sed ad nihil profuit, quoniam eterque The-
saurarius non antecessor, quā modernus in causam ex-
peniarum faciendum pro armamento validioribus man-
darunt exfolvi pluribus vicibus ingentem sumnum pecunia-
rum ascende, ad futa 15229. 27. ubi è contra dispunctis,
& excusis rationibus compertum fuit, assentis non re-
tinuisse numerum militum, & naturarum sibi præordina-
tum pro dictis armamentis validioribus di rinforzo; quin-
nino nec etiam numerum expresse stabilitum in instrumento
assentis pro armamento ordinario, & extraordinario, adde-
quod proportionabilitate ad gentes, quas non retinuit, con-
flictus fuisse super erganter, & plus debito exsoluta à bono
Paravicino futa 2140. 8. 5. & a moderno Thesau-
rio futa 22344. 47.

Si itaque Thesaurarii nequeunt pecunias fiscales mutuo-
dare, ut supra probavimus, nec, superadditur, extrâ
utrius deputatos erogare, etiam si esset usus publici; Joannes de Platea in l. 1. & l. 3. & l. Judic. C. de his, qui ex pu-
blic. collat. Bald. de Conf. n. 5. ubi quod non possunt folvere
unum numerum de proprio capite, Mafrill. de Magistrat.
lib. 5. c. 9. nu. 101. Berart. d. 11. n. 6. & 7. Fragol. d. disp.
22. n. 3. utique nulla ratione excusabilis est lata culpa in
committendo ob anticipatas solutiones (summe adeo con-
spicua pro expensis faciendi, & non factis. Ab hac enim
nimia facilitate solvendi abficiuntur omnes homines ejus-
dem ministerii, & professionis, in quo consitit lata culpa),
ut supra dictum est. Progrediorum.

Quin admitti potuerit excusatio, quod si Zinagus reti-
nuerit numerum militum, & naturarum sibi demanda-
tum, ipse nedium nihil anticipare reciperit, sed in non
exigua summa creditor Camera remansisset; quoniam pa-

rum referit, quid secutum esset, si Zinagus sui munieris par-
te fideliter adimplivisset, sed videtur, quid in effectu
ipse gefist, & quiet fecerunt, ac omiserunt Domini The-
saurarii; Zinagus enim plura notabilissima quantitas
mandata extorti, & pecunias fiscales in alias nîus disper-
git ex culpa DD. Thesauriorum, qui neglexerunt adimpli-
mentum pastrorum afferunt. Si enim singulis annis,
prout in eo præcipiebatur, coegerint Zinagum ad reddi-
mentum rationem accepti, & impensi in causam dicti valido-
ris armamenti, & catalogum gentium exaratus per rati-
cinatorum Cameræ rimassent, utique illius fraudes re-
cognoscunt, & hoc casu adeo improposito exfolvere non
continuasent tot summas sub illo specio, & generali tu-
to expo expensum fati, ead farci, quo expensis juxta or-
dinem demandatum nullo modo febant; atque rufus mag-
nus faciliter cum proportionabilis stipendi ratione reparab-
atur Camera jactura, conflatumque non esset ob hanc
causam creditum tam ingens evalem succellivè exigebi-
te, ut monut Imperator verbis ad nostrum propofitum au-
reis, in l. neminem 4. Cod. de sivept. lib. 10. lib. 1. Integro ig-
tit anniversari anno transcurso cogant expensare, quibus tu-
tis fulcta di pferent, ut facilius, si quis in furo debre-
pere, recente queat reintegrare jadūrum; & com-
probat Text. in l. suep. Prætoris, Cod. de exct. & exad. lib. 12. lg. cum servis, ff. de condit. & demonstr. à Ponte poef. 36. n. 1. Berart. 4. ff. 8. num. 19. vers. fuit iugit, Klock de arar. lib. 2. cap. 12. 8. ubi quod nihil æque Principum fa-
cultates extenuat, quā rationum redendarum negle-
ctus, per quem fit tacita licentia furtorum, sicut etiam ministrat ad peculatum, & foscordum invitantur, & concor-
dat Hesler. de ration. reden. loc. 4. n. 7.

Atque ex hoc ipso non relevat in jure configum lo-
liti, & observantie, quia ut in eo constituti potuerit ali-
quod apparet fundatum, probare oportebat, quod
sololutions anticipatas factas ab antiquioribus Thesau-
rariis obenerit Cameræ jactura, & ab ejus auditoribus in
subsidium non emendata; quod non sicut probatum, nec
ex prædictis poterat ullatenus probari; ob idque observan-
tia specifici, & in individuo casu, de quo agitur, non ju-
47. 47. nus, sed nihil suffragatur, l. quod non ratione, ff. de legat. cap. fin. de confit. in 6. Rota decr. 30. nu. 6. & seq.
par. 12. rec.

Terter ex haec non relevat in jure configum lo-
liti, & observantie, quia ut in eo constituti potuerit ali-
quod apparet fundatum, probare oportebat, quod
sololutions anticipatas factas ab antiquioribus Thesau-
rariis obenerit Cameræ jactura, & ab ejus auditoribus in
subsidium non emendata; quod non sicut probatum, nec
ex prædictis poterat ullatenus probari; ob idque observan-
tia specifici, & in individuo casu, de quo agitur, non ju-
nus, sed nihil suffragatur, l. quod non ratione, ff. de legat. cap. fin. de confit. in 6. Rota decr. 30. nu. 6. & seq.
par. 12. rec.

Alteri preterea solito non dispungendi computata annua-
tum, sed post absolvitam economiam, deest pariter affi-
stantia facti, & juris facti, quia ultra, quod ejusmodi
excusatione tueri nequit boni mem. Paravicinus, dum nec
terminato primo assentis, curavit fieri computorum ex-
cussionem, permisitque Zinagum admitti novi assen-
tis administrationem, anqueam solvere reliquum su-
perioris administrationis, contra expensam disputationem
48. Textus in leg. locatio 9. §. reliquiores, ff. de publican. ubi
per haec verba respondit Pompon. I. C. Reliquiores vedi-
gallum ad iterandam conditionem, antequam superioris con-
dicionis satisfacti, admittendi non sunt, & nullius in leg. ne-
minem, Cod. de sivept. lib. 10. Peregrin. de iur. sivep. lib. 6.
tit. 5. num. 21. Posth. de subbas. impct. 32. numer. 55. Co-
hell. ad Bull. bon. Regim. cap. 44. nu. 30. vers. quad quidem,
Reverter. decis. 539. per tor. à Pont. à Poef. Proreg. tit. 4.
§. 8. num. 19.

Recognovit Domini dictum stylum vigere quod
generale dispunctionem amplectente universitatem,
& totalem redditum rationis torus administratio-
nis, quo prædicti à confundendis non potest fieri ex na-
tura contradic, nisi in fine assentis, dum inter alia con-
siderit in astimandis munitionibus, & atrectis, nec non
accarrattatione tritemum, & scaram reconfignandum
novo assentis, necnon in generali liquidatione
dati, & recepti ad expensam faciendo finales, & genera-
les quietantas. Unde mirum non est, quod fieri con-
fuerit in fine assentis, & plerumque longe post. Praefter-
tum quia cum Camera semper solvât manere debitrax erga
assentis, nullum proper à eidem nasci potuit prædic-
tum ex protelatione dispunctionis generalis computo-
rum.

Hæc autem non est omnia, & neglecta disjunctione
rationum, ob quam Domini Thesaurarii contraxerint præ-
dictas culpas are propriu hundas; respicit quippe ea, de
qua ipsi gravantur, illam annum verificationem, & re-
ognitionem expensarum, quas Zinagus ex particulari
Papa iussu, & ex contracta per ipsum obligatione pro ar-
mamentis di rinforzo facere debuerat, & non fecit, quan-
tuus tot vicibus in hanc causam summas confidabiles
recepit, quaque dispunktis annuis computata non ex-
cessit; & in hac parte nequequam justificatus fuit præ-
tentus stylus aliorum Thesauriorum non recognoscendi,
vel in fine anni, vel salem ante demandandas solu-
tiones, utrum dicta expensae re vera facta fuerint, imo cre-
dendum est illos adhibuisse hujusmodi diligentes execusio-
nes, vel explorations, quia, ut repete fas est, conflat
fieri minus debito exfolvi, & Cameræ in fine affe-
tus remansent debitrax; securit idcirco regula superioris
firmata, quod de sly: non probato in individuo casu, de
quo agitur, ratio nulla habenda est, ut præter supra rela-
tos noravit Rota decr. 172. nu. 5. cor. Cavaler. & decr. 42. nu.
3. par. 1. recent.

Dicific etiamjurius assentis, ead quia cum in nostro ca-
su deflexus ex expressa circa modum solvendi expensas ex-
traordinarias, prævia videlicet annuatim expensas solida-
tionem, & revisionem gentium, & naturam, quas Zinagus
retinuerit, nullius est operationis solitum expresso pacto
adversativum, ex traditis per Nate. conf. 38. nu. 11. Bœc.
conf. 94. num. 2. lib. 2. Laderch. conf. 61. in fin. Cancer.
in prima part. var. resol. cap. 8. de donat. moner. 181. Gra-
tian. disceptat. 72. num. 33. Rota coram Ludov. decr. 184.
num. 5. 6. & 8. Non resistens auctoritatis allegatis in
objeto principal, quod Omiales executant, quando per-
petrant, quod sui prædecessores fecerunt, quia vel lo-
quuntur, quando agit criminaliter, & non civiliter,
vel procedunt, quoties factum prædecessori non esset de
se malum & Republica dannosum, ut notavit Cavalcane
de brach. Reg. pat. 5. num. 77. Mafrill. de Magistrat. lib. 6. §.
cap. 10. numer. 127. vel demum, quando non reficeret soli-
tudo expresa, rotunda, & literalis conventione, quia in
hunc calitus observantia judicanda est abutus, non ad-
mittendum, sed eliminandum, ut in individuo exclamant
Rota decis. 36. numer. 3. & 4. & sequent. Urceol. decis. 21.

vius verborum sensus est, quod ipse Zinagus deberet mediante altergatione locorum montium tradere in manibus Principis summa 20. mil. de suis propriis bonis loco pignoris, nec per umbras referri potest ad fiducijsim; non repugnante instrumento assensu postea stipulata, quia tametsi ibi loco dictorum verborum di obligare, apponita fuerint alia verba *discre obligeare*, hac tamen compatiuntur in sufficiencia cum primis contentis in Chirographo, dum solum praefecurum, quod si Zinago non suppetteret loco montium, valeret illa ab aliis exquirere, ad effectum tamen illa subiungendi oneri pignoris transferendi penes Cameram, eo ferme modo, quo Zinagus obtulit, & Papa iussit, ut illius propria loca subjugarentur, absque eo, quod hæc subiugatio illo modo detorquatur ad fiducijsim.

Huiusque obligationi sic intellectæ nedum conforme est solitum generale Principum, qui, ut ait Klock de *Exar.* lib. 2. cap. 130. n. 1. solent pro indemnitate arari cautionis loci exigere ab administratoribus rerum publicarum certam sumnum, cuius uirias annuatim percipiunt, & in fine administrationis in rationibus sublucant; sed etiam coincidit illud ipsum, quod appetit conventionum in concepcione secundi assensu, in quo vice dictorum scutorum 20. mil. locorum montium fuit stipulatum, quod ex consuetudo stipendi detinerentur Assentis leuata sexdecim milia, idque fieri conuenie cum animadversione, quod semper melius est pignori incumbere, quam rem prosequi,

53. cum eventus executionis sit incertus, ex traditis per Gail. de *Credit. cap. 4. n. 4.* Faber. de *error. pragmat. error. 6.*

Præterea nec ipsam altergationem montium successivè facta à Zinago quadrat cum fiducijsim natura, quia de eius principali effectu est, fiducijsor stipulatorem directè cum ipso principali creditore puro, vel conditionali, aedoc stipulatione non interveniente, nulla fiducijsor est pignoris,

54. l. 3. §. 5. satis acceptio ff. de verb. oblig. l. 1. hereditatis 32. ff. mandat. l. 2. ff. penitent. ff. de administrat. rer. ad Civitatem pertinentem. Menoch. cod. 212. n. 41. Anton. Faber. in C. zii. de fiducijs. definit. 5. n. 2. Henrig. edem tract. c. 1. n. 2. V. febrembech in *paratibus ad Jus Crise* ad tit. ff. de contractu pecunia n. 3. In prætenti autem nulla intercessit stipulatio Columna cum Camera, sed solam hic obligavit, & hypothecavit ejus loca montium ex modo, quo effectif Zinagus ad formam sua obligationis, quatenus ipsa illa in suo habuisset Patrimonio, aedoc Columna in hac scena respectu Camera faciat quod dicta loca montium figuram vel commodatius pignus, vel expromisoris, vel demum constitutoris.

Et quamvis constitutum, pignus, & expromissio, sint assensus fiducijsim, & in aliquibus aequiparentur; coram tamen similitude, consistit in eo, quod tantum remedia advenia ad afferendos creditores, sed in modo, & effectu valde deferunt. Pignus enim non admitti excusum est debitoris principis. Negul. de *pigno. p. 1. n. 7.* & p. 8. membr. 2. n. 18. Merlin. de *pigno. lib. 1. q. 2. num. 1.* quam tamen admitti fiducijs ex vulgaris. Confiturum est nudo pacto, sine illa stipulatio, iot. tit. ff. de *Confit. pecun. juncta 1. 2. C. cod. & C. de Constituta Insit. ad actionem* securis est in fiducijsim, ex *supradictis.* Et quod præfertur facit ad nostrum institutum, fiducijsor obligatur accessoriæ, constitutis tamen tanquam principali debitor, ita ut efficiatur correus debendit. Ad *Text. in l. 10. ff. de confit. pecun. & explicans præclaræ Bartol.* in rubr. l. 1. ff. cod. & Faber in *suis Rationib.* in dñla 1. in rubric. ver. accedit. & C. on. p. 10. ubi quod constitutum pro solutione est, non etiam datio fiducijsim, & comprobatur in l. 8o. c. *stipendiis.* Ex promisio deinde eximite principalem debitorem ab obligatione, & illum in totum transfert in expromissione: non sic fiducijsor, que non perimit debitum principalis debitoris, ut distinguendo tradunt Faber. in C. lib. 4. tit. 13. definit. 1. in *gloss. num. 7.* Heringius de fiducijsor. c. 4. n. 28. & 29. Tondus. *defol. 162. num. 9.* & *defens. cap. 59. n. 4.* & 5. ubi concordantes.

Quicquid quemadmodum si Zinagus obligasset propria loca montium, exciperet non potuerit, quod resendum sui debiti provenieret ex culpa DD. Thesaurariorum negligientia, ut ipsi etiam luere debeant Camera iacturam, sed cum eo discriminet, quod Zinagus, & Columna erant convenienti, prout fuerunt conventi, primo loco, eò quia sunt principales debitores, illi ex quo directè contraxit cum Camera assument tanquam principals, & nomine proprium assentum traxerunt; ite, sive consideretur uti commodans pignus, vel constitutarius, sive expromisor, sive etiam fiducijsor indefinitè obligatus, ex quo casus eius obligations jam evenit, ut probatum est: DD. autem Thesaurariorum in subdium, ea ratione, quia licet siccio plura sint con-

1. sicut §. qui injuriarum, ff. si quis caution. cum aliis collectis per Rot. dec. 56. n. 20. p. 18. rec.

Sed quatenus Columna centendus esset fiducijsor, adhuc DD. secundo loco obserbabant, predicta loca montium semper esse obnoxia controversie relevationi, quia ipse in illorum altergatione expensi fatus fuit, ea attergare, & obligatio pro Zinago, & obligatio fuit concepta indefinitè pro effectibus, & causis contentis in concepcione assensu in favorem Zinagi; unde cum ejus debitum provenierit ex ipsius metu facta, & culpa, ex quo non bonificatur cum parate fui stipendiis premium supradictarum munitionum, prout ex pacto tenebatur, & rufus, ex quo pecunias expensas pro expensis extraordinariis ad usum irremedium in proprium commodum convertit; manifestè patet eveniens casum dictæ promissionis Columna; fiducijsor namque simpliciter, nulla limitatione fiducijsor appositi, ultra quam teneri noluit, confiteret fiducijsor in omnem casum, & causam, quae ex natura, & conventionibus negoti procedant, ad *Text. in l. quare 56. ad fin. & ibi gloss. 59. verb. prestatib. ff. locati. l. si quis pro eo 57. §. si numerus. ff. de fiducijsor. Hering. de fiducijsor. cap. 24. num. 138. cum tribus seqq. Sust. dec. 212. n. 8. Rot. cor. Bich. dec. 646. n. 30. cum lega.*

Nec facit, quod Zinagus non remanisset reliqua ex dictis causis summe adeò conspicuæ, si Domini Thesaurarii bonificationem, quam ipse non obulit, de facto fecerit, retinendo tandem ex suo stipendi bimonthiali, prout nec dispersi in ulius alienos tori summas eidem traditas pro expensis extraordinariis, quatenus exculsitus computa annuatim secundum leges Instrumenti, ad quantum formam exclamabat Columna se contraxisse, alias non contracturus.

Quandoquidem responsum fuit, quod literaliter Capitulo assensu obstringunt ipsummet Zinagham ad bonificationandam prædictam summam munitionum; prout etiam in ipsum dirigunt præceptum relinquendi fera 16. millia ab initio ad finem secundi assensu, ipsimumque pariter obligant ad reddenda computa, & solidandas rationes. Et ad istam obligationem adimplimentum faciendum à Zinago hypothecavit Columna loca montium, dum expensi dicti obligare, & hypothecare pro Zinago pro effectibus, & causis contentis in instrumento assensu, speculator pacifice inter catora, quod ejus hypotheca eosque efficeret favore Camera duratura, quoique suffit solidanda computa, ibi. & finit. ff. *affinis* exhibeit in *certaria fidei solidationis prædicta* & *Reverenda Camera*, dicitur posse obligatio. Quapropter dum Zinagus nec sponte bonificavit summas bonificationis, minime unquam reddidit rationem, neque per consequens reportavit solidationem computorum; hinc sicut certum est, quod tanquam constitutus in morte, ex culpa & dolo tenebatur ad interfesse, nec non ad omnia exinde per Camera passa; ita pro eiusdem condemnari debet ejus fiducijsor dum obligavit rem propriam pro omnibus causis in genere contentis in dicto assensu, & in specie dependenter à reditioñis, & solidationis reportatione, ex traditis per Maur. de *fiducijs. p. 2. c. 4. n. 2.* & bené de *Maur. var. rel. 137. n. 21. lib. 2. Rot. dec. 554. n. 4.* cor. Ludovisi. & melius dec. 301. per rot. & *gezantur* n. 4. p. 4. rec.

Et quamquam Domini Thesaurarii non careant culpa, ex quo ratione sui muneric tenebantur esse solliciti, ut Zinagus, si non sponte, coacte & faute, sum expletor obligationem; etorum tamen negligenter quemadmodum non efficit, quin Zinagus dicatur delinqens, & morosus, ed quia dolose non adimplevit id, quod non etiam expensis effectibus obligaverat; ita non potest operari, quod minus Columna fiducijsor tenetur subire damnationem: & interesse, ad quam tenebatur Zinagus principalis debitor, cuius obligacionem suscepit expensis, & indefinitè pro effectibus, & causis contentis in instrumento concessione assensu trienum.

Benem tamen operatur DD. Thesaurariorum negligientia,

61. concessa privilegia contra suos debitores, ut patet tot. tit. ff. & C. de privil. sicc. & tit. de convenientiis sicc. debitoribus in C. lib. 10. & explicit Peregr. de iure sicc. lib. 6. tit. 6. & 7. tamen supremi. Legislatores mandarunt, ut suas actiones etiam pro dannis arari, & aliorum iurum fiscalium prius dirigere contra principales debitores, & postea, in iurorum defectum, in officiales negligentes, & male administrantes, uti ex hac causa accessorie, & in subdium obligatos; & ita responsum dederunt in pluribus casibus 2. particularibus, in quibus agebatur de intereste sicc. & patet ex l. 2. C. de convenientiis sicc. debitoribus lib. 10. l. 2. C. de *Subscriptis* lib. 10. l. 3. C. quo quisque ord. conv. lib. 11. l. 1. C. de curion. lib. 11. l. ordine 11. §. si cum l. Imperatores 38. ff. ad municip. l. 1. & tot. tit. ff. de Magistr. conv. & in terminis casus non tenet Ponte de pote. Proreg. tit. 4. §. 8. n. 20. & 22. Menoch. conf. 719. n. 29. in fin. & n. 10. Peregr. de jure sicc. lib. 6. tit. 7. n. 20. vers. qui tamen Berart. in spec. Visti. c. 11. n. 1. Card. de Luca in *suppl. dico. 22. de tutor. & curator. n. 3.* & 4. ubi loquens de casu simili noster ait, quod obligat. administratorum majorum introducta est in gratiam, & pro relevatione illius, cuius bona administrator, cui justum, & rationabile est, ut per leges in subdium succurratur, non autem in gratiam, & levamen ipsius administratoris actualis, & male administratoris, vel ejus fiducijsor, qui contrahit nullum approbat, vel ejusque superflua obligatio, cum nulla juris ratio, vel dispositio id suadeat.

Ad autoritates propteræ in objecto allegatas supra n. 42. per defensores Columna, Domini responderunt eas quia in terminis simplici subdiciari fiducijsor; & non prout in specie, in casu Constituteor, Expromisor, vel Commodatius pignus; neque loqui in casu, quo fiducijsor se obligavit pro principali indefinitè pro omnibus causis, & effectibus contractus utque ad totalem redditum rationis prout fecit Columna pro Zinago, ex cuius facto, & culpa Jam evenit casus illius promissionis, & obligacionis. Atque idem placuit Dominis opinio Andreoli in *controv. 213. m. 4.* ubi in similibus terminis rejeciendo omnes DD. in quibus suis spes reproferunt defensores Columna, ait, pafca, & ordinaciones revendunt signis annis compara *Officialium*, respicere favorem *Civitatis*, vel *Principis*, non autem *Officialium*, nec eorum fiducijsor, & consequenter non esse retroqueri in odium illorum, quorum favore condita sunt; hocque confirmat Menoch. conf. 719. n. 29. n. 2. vers. tertio pro fiducijsoribus, cum dubios seqq. & n. 5. & Peigrin. in *jure sicc. lib. 7. titul. 2. n. 2.*

Jam ergo ex haec tenuis deductis stabilito, Rev. Cameram Apostolicam esse primo loco relevandam pro scut. 20. mil. locorum montium Columnam, secundo loco, & in subdium pro restanti summa scut. 43. 36. 34. à DD. Thesauraris, reliquum est, ut sumum dominorum exponamus circa ratam, quoniam quilibet tangentem. Et diffingendo tempora assentum, dubitatur non sicut, quod minus totum debitum contractum à Zinago in quattuor annis primi assentus liquidati per ratiocinatore Cameralem in scutis 36. 34. veniat relancendum ab hereditibus boni. Merlin. Paravicini, qui de eo tempore fungebatur munere thesaurarii, prout etiam ob hanc causam nec illa contingebat hæstatio, quod eadem remanente debeat sublevata pro rata scutorum 20. mil. dictorum locorum montium, ut propter principis effectibus ejusdem primi assentus, l. cedre diem, ff. de verb. oblig. l. 1. *fundam. 4. Cod. pot. in pign. hab.*

Ultimam demum partitam scutorum circiter 11. mil. partim retractorum, & partim retrahendorum ex venditione mobilium Zinagi, censuerunt Domini, non esse modò defalandcum, quia licet ista mobilia sint estimata, & sequebrata per Cameram, tamen super illis pender fortassis concursus creditorum, qui fortasse ratione corporum partitatis, & anterioritatis postunt in exclusionem Cameram, ut obtineat prelationem; unde visum non fuit, eam cogi posse ad illocum perfectionem, cum fatis sit ad confluentum DD. thesaurariorum, amplissima iurum celsio per ipsam Cameram facienda, iuxta privilegium sicc., de quo in l. miss. opiniores, ver. *Judices*, C. de exad. tribut. lib. 10. & l. bi. qui sicc. de convenientiis sicc. debitorib. lib. 10. Peregr. de jure sicc. lib. 7. tit. 1. n. 7.

Quare bonificat hæreditati Paravicini scutis 20. mil. locorum montium Columnam, necnon scutis 1263. munitionum, remanent liquida debitorum 403. pro quibus tenetur relevare. Rev. Cameram, prævia euiludem juri cessione contra alia bona Zinagi.

Quod pertinet ad debitum contractum in secundo assentu, & liquidatum à ratiocinatore Cameram in scutis 2674. censuerunt Domini totum adscribendum esse Domino moderno thesaurario, utpote conflatum de tempore sua Præsidentia: aditam tamen partitam scutorum 12653. provenientium ex pretio munitionum, quæ minus recte fuerunt ex computo in secundo assentu, cum ut supra dictum est, bonificande veniant in primo. Absque eo, quod ex debito secundum assentus subducatur debeat scuta 16. mil. quæ Zinagi, sub praescriptum Pontificis relinqueret debeat ex uno exponit debiti ejusdem primi assentus defalcanda essent etiam scuta 11. mil. circiter partim retracta, & partim retrahenda ex venditione mobilium Zinagi à Cameram sequentur.